

Knolsteenbreek

naar herstel in hooilanden in Noord-Brabant

Sascha van der Meer, Symposium Biodiversiteit en Leefgebieden 2023

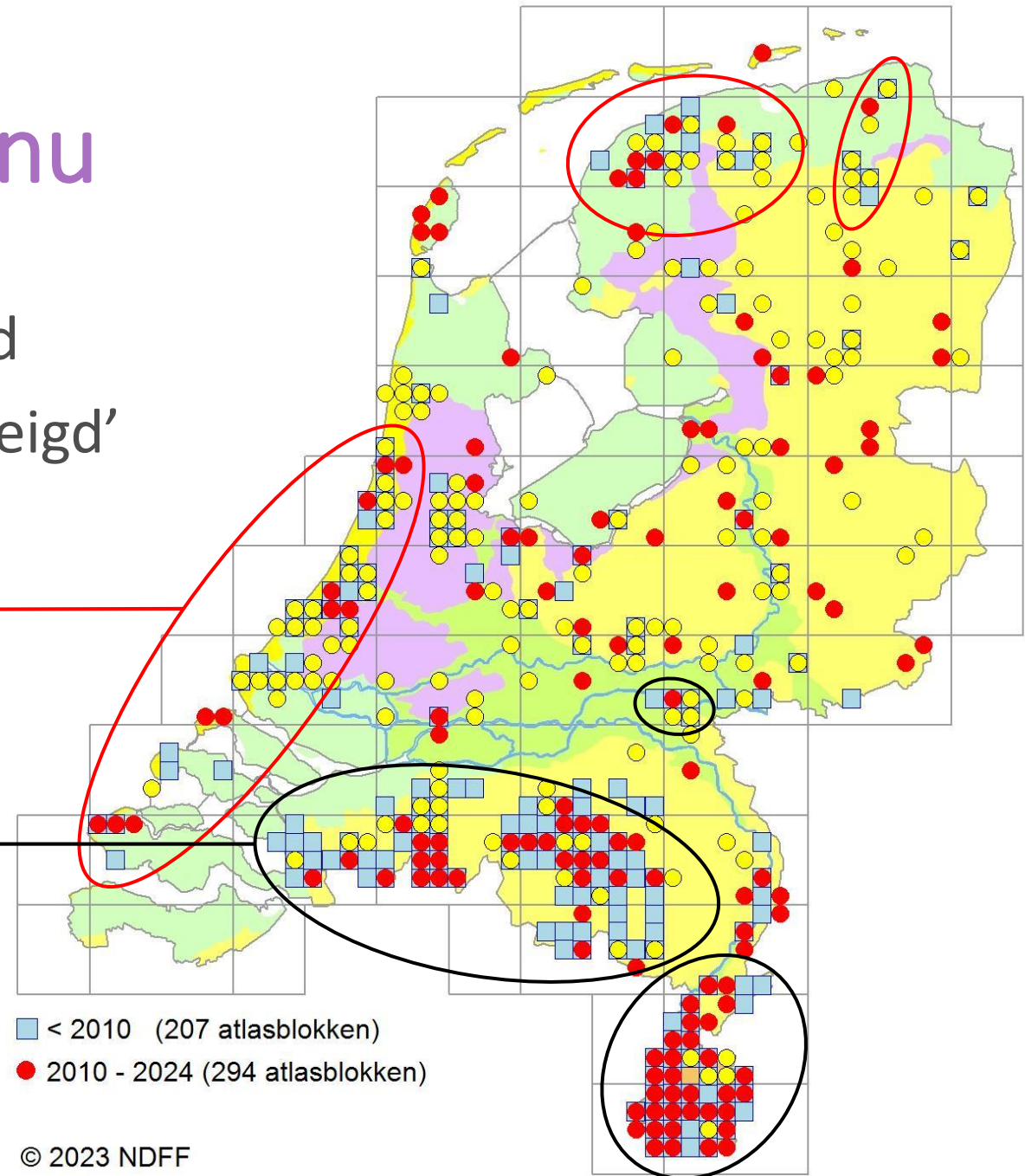
Knolsteenbreek 'Sieraad van de graslanden'

Verspreiding vroeger en nu

- Vroeger algemeen in Zuid Nederland
- Tegenwoordig zeldzaam en RL 'bedreigd'

Levenscyclus Knolsteenbreek

- Voorjaarsbloeier, vroege ontwikkeling rozet
- Bloeit van eind april tot half juni
- Zeer kleine zaden
  - Kiemt op open plekken in de kruidlaag
- Kruisbestuiving en zelfbestuiving
- Vegetatieve voortplanting via knolletjes

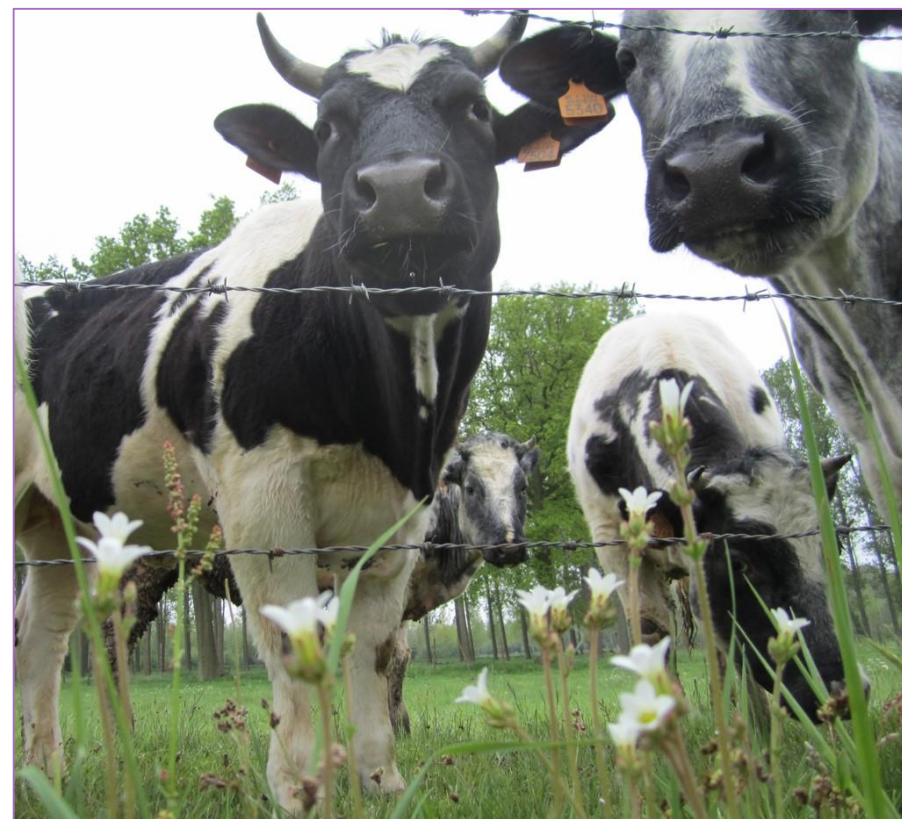
Standplaats

- Matig vochtige, vruchtbare graslanden in beek- en rivierdalen

Achteruitgang Knolsteenbreek

- Ontwatering van graslanden
- Gebruik van meststoffen
- Knolsteenbreek momenteel vaak te vinden in secundair habitat
  - Perceelranden, slootkanten en wegbermen
  - Groeiplaatsen meestal klein

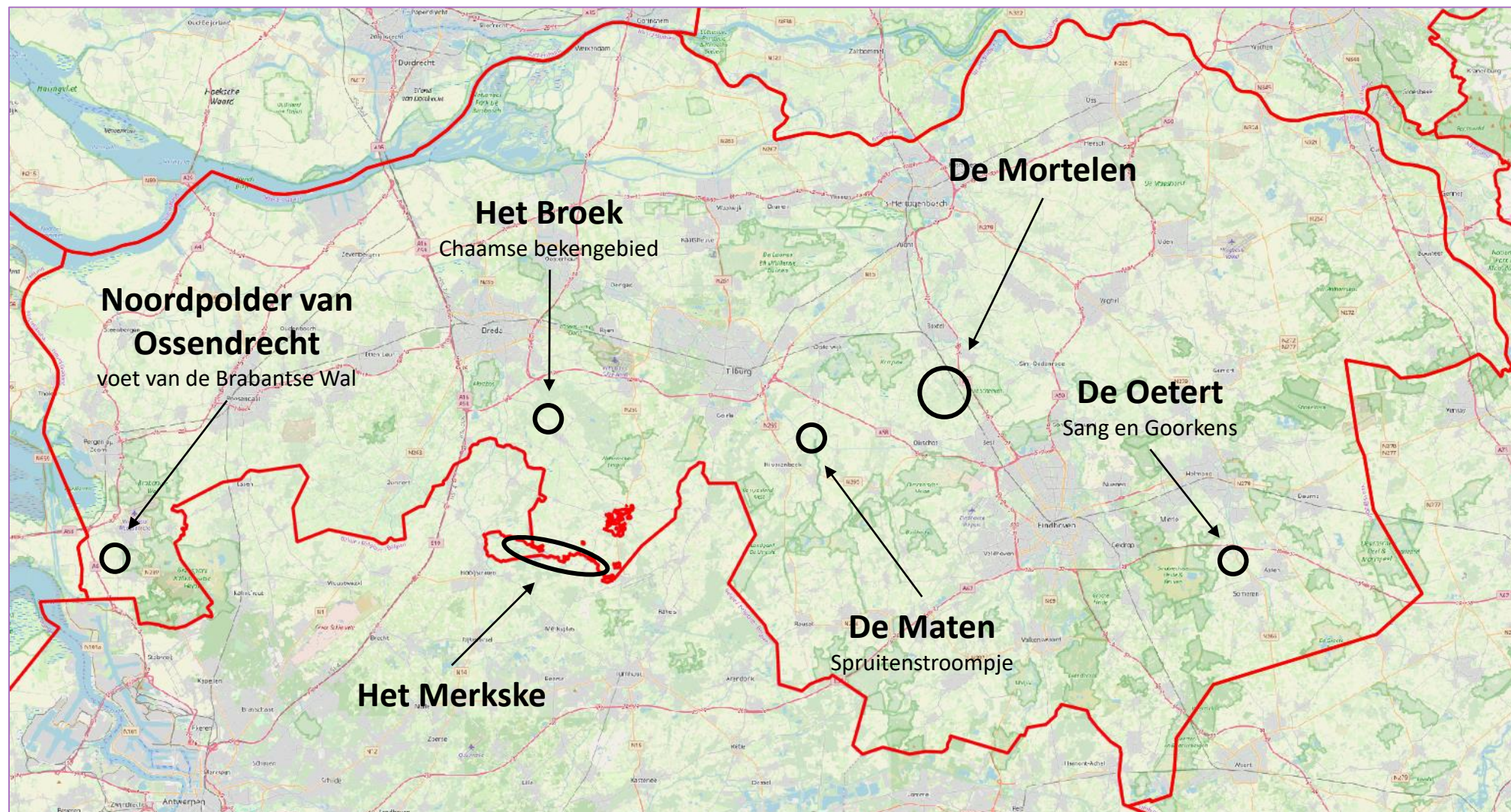

Hoofdvragen van het project

1. Waar is Knolsteenbreek nog in hooilanden te vinden?
2. Wat zijn de knelpunten voor behoud en herstel?

Knolsteenbreek in hooilanden

Knelpunten behoud en herstel - kieming

➤ Onderzoek populatieverjonging op 10 locaties (zes gebieden)

1. Kieming open grond, na inzaai met lokaal verzamelde zaden
2. Spontane kieming open grond
3. Spontane kieming in de kruidlaag

Resultaten kiemingsexperiment

- Hoge kiemingspercentages:
  - Het Merkske
  - De Maten (Spruitenstroompje)
  - De Oetert (Sang en Goorkens)

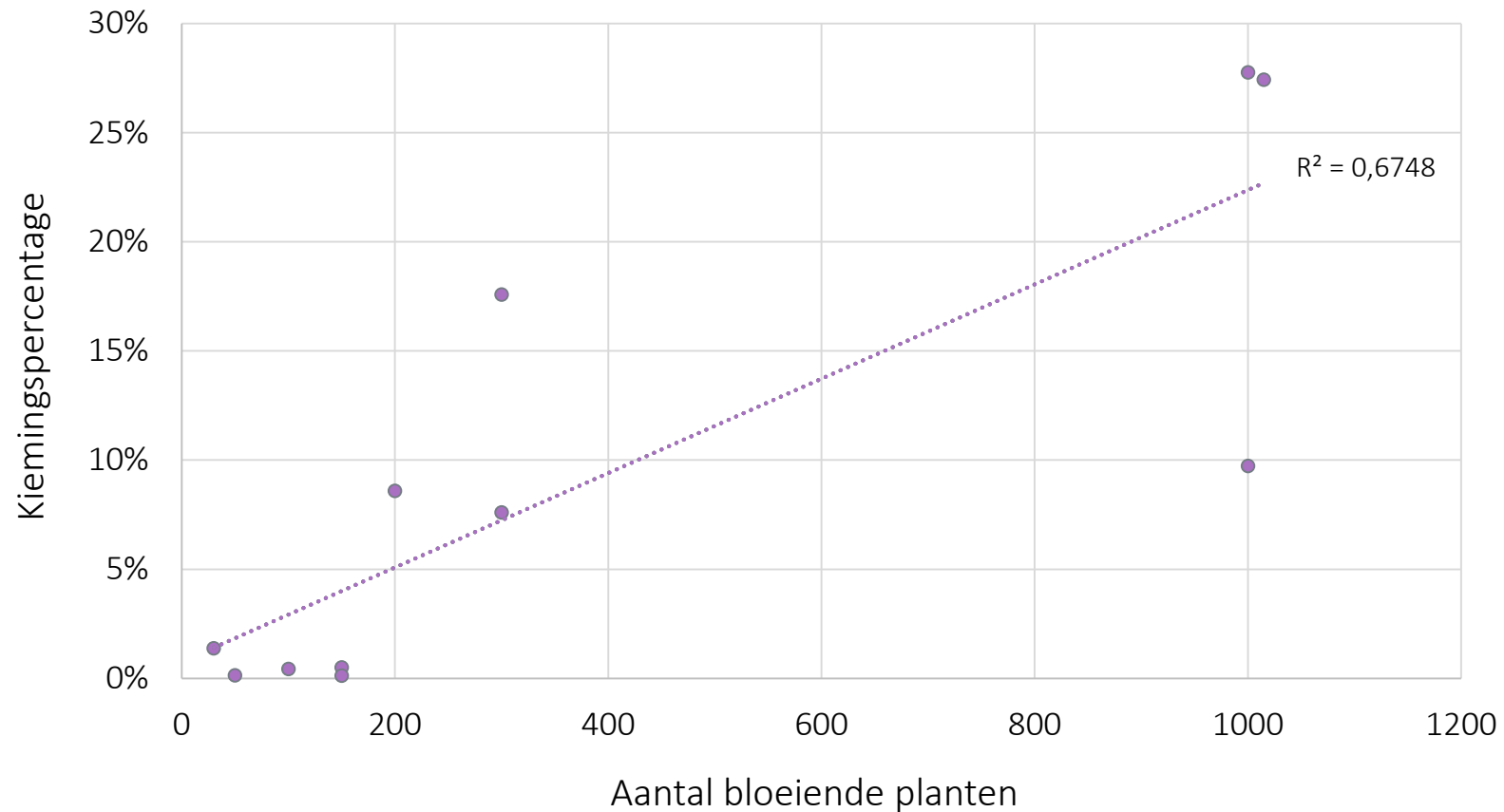
Resultaten kiemingsexperiment

- Hoge kiemingspercentages:
  - Het Merkske
  - De Maten (Spruitenstroompje)
  - De Oetert (Sang en Goorkens)
- Lage kiemingspercentages:
  - Nieuwe groeiplaatsen de Mortelen
  - Vochtige standplaatsen

Meer kieming in grote populaties

Kiemingspercentage in relatie tot aantal bloeiende planten

Knelpunten behoud en herstel - maaibeheer

- Meeste percelen 1x per jaar gemaaid
- Bij toenemende vergrassing wordt er 2x per jaar gemaaid
  - Rekening houden met zaadzetting Knolsteenbreek bij eerste maaibeurt
    - Niet maaien voor eind juni

Knelpunten behoud en herstel - maaibeheer

- Meeste percelen 1x per jaar gemaaid
- Bij toenemende vergrassing wordt er 2x per jaar gemaaid
  - Rekening houden met zaadzetting Knolsteenbreek bij eerste maaibeurt
    - Niet maaien voor eind juni

Overweging:

- Percelen met vergrassing om het jaar 2x maaien
  - 1^e jaar 1x maaien → kansen voor zaadproductie
  - 2^e jaar 2x maaien → kansen voor kieming en vestiging en terugdringen vergrassing

Knelpunten behoud en herstel - faunastroken

- Faunastrook op vrijwel elk perceel
  - Stroken die minder vaak worden gemaaid tbv voedsel en schuilgelegenheid
  - Faunastroken aantoonbaar positief effect op fauna

Knelpunten behoud en herstel - faunastroken

- Faunastrook op vrijwel elk perceel
  - Stroken die minder vaak worden gemaaid tbv voedsel en schuilgelegenheid
  - Faunastroken aantoonbaar positief effect op fauna
- Perceel 1x per jaar gemaaid → faunastrook 1x in de 2 jaar gemaaid

Knelpunten behoud en herstel - faunastroken

- 1x per 2 jaar maaien
  - Verruiging
  - Vervilting bodem
  - Houtopslag
- Soms op kwetsbare vegetatie
  - Weggeconcurrereerd
  - Geen kieming

Knelpunten behoud en herstel - faunastroken

Overweging:

- Percelen met kwetsbare vegetatie ontzien bij plaatsen faunastroken
  - Voldoende voedsel en schuilgelegenheden op gebiedsniveau
- Delen van het perceel met kwetsbare vegetatie ontzien bij plaatsen faunastroken

Conclusie – behoud en herstel Knolsteenbreek

- Open grond is gunstig voor kieming
  - Bij afwezigheid van bodemverstoring (molshopen) → open plekken creëren
- Bij 2x maaien rekening houden met periode zaadzetting
  - Of om het jaar 2x maaien
- Onderzoek naar langetermijneffecten faunastroken op kwetsbare vegetatie
  - Eventueel kwetsbare vegetatie ontzien

Bedankt voor jullie aandacht
Zijn er nog vragen?

Natuurmonumenten

Dank aan alle vrijwilligers!

Provincie Noord-Brabant

Onderzoekt en beschermt wilde planten in Nederland